

RECORDOS SOBRE O CAMPISMO EN ONS, EN TEMPOS PRETÉRITOS.

Por: Fernando Trigo

Pasaron xa unha porrada de anos e, aínda que os recordos aflúen, non é doado rememorar con facilidade como era o campismo cando eu cheguei a Ons sobre o ano 1978.

O primeiro que me vén á mente é que non era fácil ir a Ons. Recordo achegarnos a Bueu no mes de xuño e o barco de pasaxe, o Azor, non tiña un horario nin tan sequera uns días fixos para facer a ruta, tivemos que estar preguntando e, con moita sorte, dimos cun patrón que non tivo inconveniente en achegarnos, iso si, despois de chorarlle un bo rato. Recordo que o barco chamábase algo así como “Santa Silva”.

Daquela non había unha normativa para acampar. O poder ou non montar nun sitio determinado o <tolde>, como lle chamaban os insulares á tenda de campaña, dependía de que o dono che dera permiso ou que fose un terreo que quedara orfo ao marchar os propietarios ou usuarios a Bueu, aínda que, de todos os xeitos, tiñas que preguntar pois como viñeran a Ons e atoparan un *tolde* no seu terreo, xa había liorta.

Os lugares de acampada que polo xeral non tiñan problema, estaban na zona de Curro, Caño e no lugar de Chan da Pólvora ao lado do camiño que ía cara ao Faro. Tamén había campistas que preferían as praias, sobre todo na das Dornas á sombra das árbores e outros en Area dos Cans. Nós eliximos, para esa primeira vez, o terreo que estaba a carón das casetas dos mariñeiros, aínda que o chan era moi duro para cravar as piquetas.

Por aqueles anos acudían moi poucos campistas e os que había, viñan á Illa a realizar algún tipo de estudo ou traballo, aínda que non faltaban aventureiros que querían coñecer unha illa que acochaba moitas historias de meigas, demos, trasnos, santas compañías,..., sen esquecermos da pesca deportiva que daba moitas alegrías a aqueles que a practicaban.

A primeira vez, teño que recoñecer, non foi moi satisfactoria. Despois de percorrer a Illa, visitar o Buraco, acceder á Cova dos Mouros, ver os restos do Castelo da Roda,..., e darnos uns baños nas praias, incluída Melide á que por aquela non ía ninguén, pouco máis había que facer, agás que tiveras algún asunto que pescudar ou moita confianza cos insulares, do contrario, só che quedaba facer amizade cos poucos campistas que había e charlar, pois estar nos bares tampouco estaba ao noso alcance xa que eramos mozos e a nosa economía dependía do que boamente podían darnos os nosos pais semanalmente.

Cando fun por segunda vez, un par de anos despois, a cousa cambiara moito. Era finais do mes de xullo, acudían máis campistas, había un Campamento en Pereiró que montara Cultura e outro relixioso, creo que evanxelista, que instalaban as tendas na parte de atrás do Acuñá e das casas dos mestres e celebraban reunións por toda a illa. Había moito máis ambiente e moita xuventude o que facía a estancia máis agradable.

Desta vez acampamos no lugar coñecido como As Xabreiras, preto do barrio de Caño, había unha zona arborada que permitía montar a tenda entre os arbustos e estaba moi protexida. Desta vez xa había tendas montadas no piñeiral de Chan e comezaba o campismo en Melide. Na zona de Curro acampábase no terreo de Gloria (que uns anos despois montou na súa vivenda o bar “O que Faltaba”) que se atopaba na baixada dende as escolas á praia de Area dos Cans, tamén nos campos de Rogelio detrás da igrexa e un pouco máis arriba, a carón da fonte no camiño que ía a Melide. Había tendas diseminadas por todo o barrio de Curro e Caño aínda que xa o Garda Forestal, que comezara a traballar na Illa co Icona, recomendaba ir ou ao Pineiral de Chan ou a Melide, pois había moitas protestas dos veciños por como deixaban os terreos os campistas ao marchar.

O Azor arribando a Ons cun bo número de campistas

Atrévome a dicir que o campismo verdadeiramente dito, comezou a partires de 1980 en Ons. A relación entre veciños e campistas mellorara e os faladoiros e as cantarelas nas tabernas mesturados uns cos outros traían moita camaradaría. Moitos campistas, que acampaban nos terreos próximos aos de labranza, axudaban aos insulares á hora de tirar polo carro de man para levalo cargado de millo ou patacas ata o piorno da casa. Os mariñeiros, non dubidaban en deixarse acompañar nos seus barcos por campistas para que os viran faenar, botarlles unha man a limpar nas redes,... e, despois, normalmente había un pequeno quiñón que ao xuntarse todos os campistas á noiteña no bar de Checho este, por un módico prezo, preparaba as caldeiradas para deseguido, como sempre había algunha guitarra, continuar a troula que duraba ata que Checho, encargado do motor da luz de toda a illa, vía que o gasto comezaba a ser mínimo, entón, todos fóra e apagaba o motor.

O que si, vai xurdir un cambio no campismo na primeira metade da década dos 80. En Galicia prohibese o campismo libre e só quedan, polo menos na provincia de Pontevedra, dous redutos onde aínda pódese practicar, as Illas Cíes e Ons. No 1982 decláranse as Cíes Parque Natural e o campismo redúcese só ao cámping existente, o que provoca unha desbandada do campismo libre cara ao único lugar onde se pode practicar, a Illa de Ons. Á vez o turismo neste arquipélago (Ons) vai en aumento. Un novo barco de pasaxeiros procedente da zona turística de Sanxenxo-Puerto Novas, vai a provocar o incremento de visitantes e, polo tanto, tamén de campistas. Comezan a regresar insulares para arranxar as casas que deixaran deshabitadas durante uns anos para formar a súa nova vida no continente, co conseguinte problema cos campistas que acampaban nas súas terras. Melide comeza a ser unha zona de acampada complicada para a administración coa chegada masiva do campismo de Cíes.... Todo isto suscita a necesidade de regulamentar o campismo, que o intentan coa publicación dunha normativa.

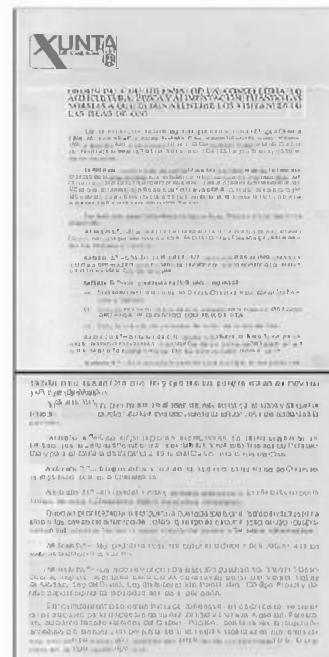
Esa normativa, vai ser levada pola nova xestora da Illa, a Consellería de Agricultura por medio do Servizo de Medio Ambiente de Pontevedra. Comeza a funcionar no ano 1985 e, con respecto ao campismo dicía: *"Será necesario permiso para acampar nas zonas destinadas na Illa de Ons a tal fin e que son las paraxes de "Chan da Póvora e Praia de Melide". Tales permisos, persoais e intransferibles, serán gratuitos e de quince días de duración, podendo renovarse cando a afluencia de visitantes permita"*.

Pero todo quedou en nada. Si, tomaban nota dos campistas no posto de información ao lado do peirao, pero eses supostos permisos non eran vixiados por ninguén, o que provocaba que houbera máis campistas dos apuntados, algúns pasaban alí todo o verán,..., un verdadeiro caos que non sei se era froito da incompetencia dos xestores ou estaban amañando unha formula para que xurdiran problemas e ter así unha xustificación para levar a cabo o que fixeron 10 anos despois, eliminar a zona de acampada de Melide.

A zona de acampada de Chan era precaria en servizos, por non dicir que non tiña ningún. Fixeron, ao igual que en Melide, un pozo de barrena para dar auga e puxeron unha fonte no medio da acampada. Pouco durou, en nada o pozo deixou de dar auga e tiveron que buscar outras alternativas. Construíron unhas latrinas, pero non había quen as limpaba todos os días o que provocaba que se fixeran as necesidades noutros lugares co conseguinte deterioro ecolóxico pola abundancia de feces e papel hixiénico disperso, a recollida de lixo facíase daquela maneira,..., e, a carón da mala situación da acampada, en costa, que en días de choiva anegábase as tendas, o peor, era a falla de vixilancia e control que provocaba que todo aquel que non quixera estar de festa, non pegara ollo en toda a noite.

Así a todo, había boa sintonía nesta zona e, se lograbas adaptarte ao ritmo marcado, non se estaba mal, pois en nada facías unha boa cantidade de amigos, as festas no Acuña non traían problemas, para a rapazada mocear era doado,..., e se non tiñas cargas familiares (fillos ou persoas maiores), pasábase ben.

Esta etapa vai durar 10 anos (1985-1995). Repito, estíbese ben a pesar da falla de servizos e non había tantos problemas como os que, dicían, había na zona de Melide. Pero as manobras da administración para eliminar, polo menos, unha zona, seguiron adiante e apuntaron á de Melide, deixándoa totalmente abandonada e cunha falta

Folla coa normativa de 1985

Pozo de barrena da acampada de Chan inutilizado, entre outras cousas, pola falla de luz continua

de servizos total: non había latrinas, non existía recollida de lixo, non había auga (amañaron a última hora unha caída de auga no cantil como fonte), non había lavadoiros,..., e moito menos control, o que trouxo algunhas situacións polémicas que foron aproveitadas pola administración para decretar a súa eliminación, cousa que levaron a cabo entre Semana Santa e o Verán de 1995, quedando como única zona de acampada a de Chan.

No 1995 comeza outra nova etapa para o campismo en Ons na única zona de acampada. Mellóranse os servizos. Arranxañ a fonte de Caniveliñas e, dende ela, levan a auga á acampada. Cambian o lugar da montaxe de tendas, situándoa nun terreo plano ao norte da anterior. Poñen máis latrinas, duchas e lavadoiros. No anterior lugar de acampada, colocan unhas mesas de pedra para servizo de campistas e turistas. Xa con Parques, constrúen un espazo para poder cociñar en días de choiva. Hai recollida de lixo, poñen unha caseta de atención ao campista, aínda que estaba case sempre baleira, ... Todo parece que comeza a funcionar, pero, de novo, aínda que había unha boa relación entre os campistas, polo menos nun principio, a falla de control, de persoal de vixilancia nocturna e a inexistencia dunha normativa para que non houbera problemas, vai a traer novamente que Parques, como novos xestores e co fin de evitar gastos en persoal, deixen facer, sobre todo co xurdir do botellón e, como se fixera no 95, eliminar tamén a acampada de Chan, promovendo, como única alternativa posible, a creación dun Cámping privado en réxime de concesión, cousa que comezou a funcionar no ano 2016.

Como me pediron dende a redacción desta revista, aquí intentei glosar as miñas experiencias persoais e as que escoitaba a outros campistas e a persoas relacionadas coa Illa. O campismo en Ons só tivo un problema grave, **a falta de servizos, atención e vixilancia por parte dos organismos xestores** que provocaron, en certos momentos, algún altercado que se podería evitar facilmente.

Pero, temos que recoñecer que Ons enganchara, as amizades feitas alí perduran no tempo, había boa harmonía na acampada, non se viviron conflitos graves, as relacións entre os campistas eran case familiares, a festa era sostible,... Polas noites pasábase moi ben tanto no Acuña, nun principio, como logo no Checho, non vivíndose liortas destacables, máis ben todo o contrario, calquera disputa que xurdira era rapidamente aplacada polos donos dos negocios e polos propios campistas, e un longo etcétera de bo campismo,..., só nalgún intre, sobre todo nos últimos anos, polo xurdir do botellón e o exceso de alcohol que, ao non quereñ a administración controlalo, provocou algún conflito que aproveitaron para despfestixiar o campismo e buscar a alternativa da privatización como solución.

Coido que non imos a atopar en Galicia un só cámping privado que tivera menos problemas de conduta campista, provocados tanto no propio establecemento como na súa contorna, que os que houbo na zona de acampada de Chan da Pólvora.

Primeira zona de Acampada de Chan. Apréciase a inclinación do terreo e a fonte

Última situación da zona de Chan, con terreo máis plano.